

UNIDADE DIDÁCTICA

Esta Unidade Didáctica, deseñada para a materia “Xeografía e Historia de Galicia” de 2º de Bacharelato, aborda o estudo do reino medieval de Galicia nas historias de Galicia escritas desde o século XVI ata a historia inmediata. Identificarase, investigarase e analizarase que reino medieval de Galicia se foi reflectindo ao longo dos séculos nas diferentes obras que tentaron facer unha historia de Galicia.

OBXECTIVOS

Recóllense, en primeiro lugar, os obxectivos xerais de Bacharelato que se adecúan ás características da Unidade Didáctica, tal e como se expoñen no Decreto 86/2015:

- A.** Consolidar unha madureza persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.
- B.** Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.
- C.** Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- D.** Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.
- E.** Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.
- F.** Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.
- G.** Acceder a coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.

H. Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.

I. Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.

L. Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

A continuación, detállanse os obxectivos didácticos específicos desta Unidade:

A. Coñecer a historiografía de Galicia dende o século XVI ata a actualidade.

B. Estudar o reino medieval de Galicia a partir dos diferentes autores.

C. Recoñecer os principais acontecementos e institucións da historia medieval de Galicia.

D. Analizar os personaxes masculinos e femininos salientables na historia medieval de Galicia.

CONTIDOS

Os contidos desta Unidade Didáctica encádranse nos bloques temáticos 1.1., 4.3. e 4.4. da materia “Xeografía e Historia de Galicia”, recollidos no Decreto 86/2015:

B.1.1. Localización no tempo e no espazo e contextualización dos procesos, as estruturas e os acontecementos relevantes da xeografía e a historia de Galicia.

B.4.3. Reino suevo, avances na cristianización e integración na monarquía visigoda.

B.4.4. Galicia na Idade Media.

Ademais, a Unidade consta dos seguintes contidos específicos:

A. A historiografía do reino medieval de Galicia nos séculos XVI-XVIII.

B. A historiografía do reino medieval de Galicia no Romanticismo.

C. A historiografía do reino medieval de Galicia dende a Restauración ata a Transición española.

D. A historiografía do reino medieval de Galicia dende a Transición ata a actualidade.

COMPETENCIAS

Expóñense, en primeiro lugar, as competencias chave do sistema educativo español que se adecúan ás características desta Unidade Didáctica, tal e como se describen no Decreto 86/2015:

- A.** Comunicación lingüística (CCL): aprender a interpretar distintos tipos de textos e ter a capacidade de buscar, recompilar e procesar informacións variadas; ser quen de expresar correctamente ideas propias e de expoñer publicamente materiais orixinais con soltura e precisión.
- B.** Competencia dixital (CD): ser capaz de empregar os diferentes recursos tecnolóxicos dispoñibles para acceder a información de calidade, así como para crear contidos propios a partir dela.
- C.** Aprender a aprender (CAA): aprender a abordar e organizar de xeito eficaz a realización dun proxecto de traballo, empregando estratexias de planificación e de resolución de problemas; ser quen de avaliar criticamente tanto o traballo propio como o doutras persoas.
- D.** Competencias sociais e cívicas (CSC): ser capaz de reflexionar sobre o funcionamento xeral das sociedades humanas e, especialmente, da propia; desenvolver unha actitude democrática e tolerante perante os feitos sociais en diferentes situacións e contextos; saber comunicarse de xeito construtivo e aberto con persoas de distintas opinións.
- E.** Conciencia e expresións culturais (CCEC): ser quen de interpretar e valorar diferentes manifestacións artístico-culturais da vida cotiá; desenvolver a iniciativa, a imaxinación e a creatividade; ser capaz de empregar distintas técnicas e materiais na realización de proxectos orixinais.

A continuación, detállanse as competencias específicas que se traballarán ao longo da Unidade, elaboradas a partir das propostas de Jesús Domínguez Castillo (*Pensamiento histórico y evaluación de competencias, 2015*):

- 1.** Explicar historicamente feitos do pasado e do presente:
  - a.** Identificar e explicar feitos históricos de forma contextualizada ou por empatía.
  - b.** Buscar conexións entre causas e consecuencias.
- 2.** Coñecer os textos historiográficos:
  - a.** Contextualizar e interpretar as fontes históricas.
  - b.** Analizar criticamente os produtos culturais do pasado.
- 3.** Comprender a lóxica do coñecemento histórico:
  - a.** Reflexionar sobre as relacións entre o pasado e o presente.
  - b.** Entender as limitacións do coñecemento histórico.

METODOLOXÍA

Esta Unidade Didáctica impartirase por medio do chamado Aprendizaxe por Proxectos (APB). O APB é un modelo educativo que trata de articular o ensino-aprendizaxe de contidos e conceptos curriculares a través de realización de proxectos. Estes últimos, desenvolvidos polos alumnos de xeito autónomo baixo a tutela do profesor, están habitualmente motivados por unha cuestión de partida cuxa resolución esixe un proceso de investigación propia que constitúe o núcleo da actividade. Posteriormente, os coñecementos adquiridos son aplicados no deseño dalgún tipo de material susceptible de ser presentado ante o resto do grupo.

No caso desta Unidade, a metodoloxía do APB concretarase na elaboración de catro proxectos de carácter grupal. Cada un se dedica a un dos contidos específicos detallados no apartado 3, a saber: (1) “A historiografía do reino medieval de Galicia nos séculos XVI-XVIII”, (2) “A historiografía do reino medieval de Galicia no Romanticismo”, (3) “A historiografía do reino medieval de Galicia dende a Restauración ata a Transición española”, (4) “A historiografía do reino medieval de Galicia dende a Transición ata a actualidade”. Todos eles constan dunha serie de preguntas guía e materiais asociados que pretenden servir de apoio ao alumnado durante o transcurso das diferentes etapas de aprendizaxe. Ademais, o formato do produto final e da súa exposición non están predefinidos, polo que a creatividade a este respecto será valorada positivamente.

Tendo en conta estas consideracións, procédese a presentar, nunha primeira táboa, a secuenciación das diferentes actividades deseñadas para o desenvolvemento da Unidade. A continuación, ofrécese unha descrición pormenorizada de cada unha das actividades:

Primeira sesión	Actividade 1
Segunda sesión	Actividades 2, 3, 4 e 5 (de xeito simultáneo)
Terceira sesión	Actividades 2, 3, 4 e 5 (de xeito simultáneo)
Cuarta sesión	Actividades 2, 3, 4 e 5 (de xeito simultáneo)
Quinta sesión	Actividades 2, 3, 4 e 5 (de xeito simultáneo)
Sexta sesión	Actividade 6
Sétima sesión	Actividade 6
Oitava sesión	Actividades 7 e 8 (presentación)

ACTIVIDADE 1	
Descrición da actividade	Exposición introdutoria de carácter participativo a desenvolver na aula habitual en 50 min.
Contidos traballados	<ol style="list-style-type: none"> 1. A historiografía do reino medieval de Galicia nos séculos XVI-XVIII. 2. A historiografía do reino medieval de Galicia no Romanticismo. 3. A historiografía do reino medieval de Galicia dende a Restauración ata a Transición española. 4. A historiografía do reino medieval de Galicia dende a Transición ata a actualidade.
Obxectivos e competencias asociados	Obxectivos específicos: a), b), c), d) Competencias específicas: 1a., 1b., 2a., 2b., 3a., 3b.
Recursos empregados	Presentación de PowerPoint elaborada polo profesor a partir dunha selección de materiais da páxina web: www.historiadoreino.gal
ACTIVIDADE 2	
Descrición da actividade	Realización do proxecto “ A historiografía do reino medieval de Galicia nos séculos XVI-XVIII ” por parte dun grupo de alumnos. O desenvolvemento de proceso terá lugar, baixo a supervisión do profesor, na aula habitual e na aula de informática durante catro sesións de 50 min., complementándose se fose necesario co traballo doméstico. As preguntas guía son, neste caso, as seguintes: <ul style="list-style-type: none"> • Cales son as biografías dos autores dos séculos XVI-XVIII? • Cales son os principais acontecementos e institucións na historiografía do reino de Galicia nos séculos XVI-XVIII? • Cales son os principais actores masculinos e femininos da historiografía do reino medieval nos séculos XVI-XVIII? • Cales son os contextos históricos nos que se desenvolven os textos historiográficos dos séculos XVI-XVIII?
Contidos traballados	1. A historiografía do reino medieval de Galicia nos séculos XVI-XVIII.
Obxectivos e competencias asociados	Obxectivos específicos: a), b), c), d) Competencias específicas: 1a., 1b., 2a., 2b., 3a., 3b.
Recursos empregados	<ul style="list-style-type: none"> • de la Gándara, Felipe, <i>Armas, y triunfos de Galicia, hechos heroicos de sus hijos, y elogios de su nobleza de la mayor de España y Europa</i>, Imprenta de Iulian de Paredes, Madrid, 1666. • Sagrario de Molina, Bartolomé, <i>Descripción del Reyno de Galizia y de las cosas notables del Mondoñedo</i>, 1550. • Porreño, Baltasar, <i>Nobiliario del Reyno de Galicia</i>, ca. 1578, ed. de Manuel Mariño Currás, estudo introdutorio de Pardo de Guevara y Valdés, Boreal, A Coruña, 1997.

ACTIVIDADE 3	
Descrición da actividade	<p>Realización do proxecto “A historiografía do reino medieval de Galicia no Romanticismo” por parte dun grupo de alumnos. O desenvolvemento de proceso terá lugar, baixo a supervisión do profesor, na aula habitual e na aula de informática durante catro sesións de 50 min., complementándose se fose necesario co traballo doméstico.</p> <p>As preguntas guía son, neste caso, as seguintes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cales son as biografías dos autores do Romanticismo? • Cales son os principais acontecementos e institucións na historiografía do reino de Galicia no Romanticismo? • Cales son os principais actores masculinos e femininos da historiografía do reino medieval no Romanticismo? • Cales son os contextos históricos nos que se desenvolven os textos historiográficos do Romanticismo?
Contidos traballados	2.A historiografía do reino medieval de Galicia no Romanticismo.
Obxectivos e competencias asociados	<p>Obxectivos específicos: a), b), c), d)</p> <p>Competencias específicas: 1a., 1b., 2a., 2b., 3a., 3b.</p>
Recursos empregados	<ul style="list-style-type: none"> • Vicetto, Benito, <i>Historia de Galicia</i>, Xuntanza, A Coruña, 1986 (reprodución facsimilar da edición orixinal). • Murguía, Manuel, <i>Historia de Galicia</i>, La gran enciclopedia vasca, Bilbao, 1979 (reprodución facsimilar da edición orixinal). • Vaamonde, Florencio, <i>Resume da historia de Galicia</i>, Edicións do Cerne, Santiago de Compostela, 2011 (reprodución facsimilar da edición orixinal).

ACTIVIDADE 4	
Descrición da actividade	<p>Realización do proxecto “A historiografía do reino medieval de Galicia dende a Restauración ata a Transición española” por parte dun grupo de alumnos. O desenvolvemento de proceso terá lugar, baixo a supervisión do profesor, na aula habitual e na aula de informática durante catro sesións de 50 min., complementándose se fose necesario co traballo doméstico.</p> <p>As preguntas guía son, neste caso, as seguintes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cales son as biografías dos autores que escribiron dende a Restauración ata a Transición española? • Cales son os principais acontecementos e institucións na historiografía do reino de Galicia desde a Restauración ata a Transición española? • Cales son os principais actores masculinos e femininos da historiografía do reino medieval dende a Restauración ata a Transición española? • Cales son os contextos históricos nos que se desenvolven os textos historiográficos dende a Restauración ata a Transición española?
Contidos traballados	3. A historiografía do reino medieval de Galicia dende a Restauración ata a Transición española.
Obxectivos e competencias asociados	<p>Obxectivos específicos: a), b), c), d)</p> <p>Competencias específicas: 1a., 1b., 2a., 2b., 3a., 3b.</p>
Recursos empregados	<ul style="list-style-type: none"> • Villar Ponte, Ramón, <i>Historia sistética de Galicia</i>, Nós, A Coruña, 1927. • Risco, Vicente, <i>Historia de Galicia</i>, Galaxia, Vigo, 1952. • González López, Emilio, <i>Grandeza y decadencia del Reino de Galicia</i>, Citania, Buenos Aires, 1957.

ACTIVIDADE 5	
Descrición da actividade	<p>Realización do proxecto “A historiografía do reino medieval de Galicia dende a Transición ata a actualidade” por parte dun grupo de alumnos. O desenvolvemento de proceso terá lugar, baixo a supervisión do profesor, na aula habitual e na aula de informática durante catro sesións de 50 min., complementándose se fose necesario co traballo doméstico.</p> <p>As preguntas guía son, neste caso, as seguintes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cales son as biografías dos autores que escribiron dende a Transición ata a actualidade? • Cales son os principais acontecementos e institucións na historiografía do reino de Galicia dende a Transición ata a actualidade? • Cales son os principais actores masculinos e femininos da historiografía do reino medieval dende a Transición ata a actualidade? • Cales son os contextos históricos nos que se desenvolven os textos historiográficos dende a Transición ata a actualidade?
Contidos traballados	4. A historiografía do reino medieval de Galicia dende a Transición ata a actualidade.
Obxectivos e competencias asociados	<p>Obxectivos específicos: a), b), c), d)</p> <p>Competencias específicas: 1a., 1b., 2a., 2b., 3a., 3b.</p>
Recursos empregados	<ul style="list-style-type: none"> • Villares Paz, Ramón, <i>Historia de Galicia</i>, Galaxia, Barcelona, 2004. • Andrade Cernadas, Xosé Miguel, López Carreira, Anselmo, <i>O Reino medieval de Galicia: crónica dunha desmemoria</i>, Xerais, Vigo, 2020. • M^a del Carmen Pallares Méndez e Ermelindo Portela Silva, <i>Da Galicia Antiga á Galicia feudal (séculos VIII-XI). Tomo IV, Vol. 1, Mulleres, homes e paisaxes</i>, La Voz de Galicia, A Coruña, 2007. • M^a del Carmen Pallares Méndez e Ermelindo Portela Silva, <i>Da Galicia Antiga á Galicia feudal (séculos VIII-XI). Tomo IV, Vol. 1, Poder e mentalidade</i>, La Voz de Galicia, A Coruña, 2007. • M^a del Carmen Pallares Méndez e Ermelindo Portela Silva, <i>De Xelmírez aos Irmandiños. A Galicia Feudal (séculos XII-XIV). Tomo V, Vol. 1, Campos e Cidades nun Espazo Redefinido</i>, La Voz de Galicia, A Coruña, 2007. • M^a del Carmen Pallares Méndez e Ermelindo Portela Silva, <i>De Xelmírez aos Irmandiños. A Galicia Feudal (séculos XII-XIV). Tomo V, Vol. 1, O encadramento Social e a Loita polo Poder</i>, La Voz de Galicia, A Coruña, 2007.

ACTIVIDADE 6	
Descrición da actividade	Presentación pública dos resultados dos proxectos na aula habitual. Cada grupo de traballo disporá dun máximo de 20 min. para levar a cabo a parte correspondente da actividade, que se estenderá ao longo de dúas sesións de 50 min.
Contidos traballados	<ol style="list-style-type: none"> 1. A historiografía do reino medieval de Galicia nos séculos XVI-XVIII. 2. A historiografía do reino medieval de Galicia no Romanticismo. 3. A historiografía do reino medieval de Galicia dende a Restauración ata a Transición española. 4. A historiografía do reino medieval de Galicia dende a Transición ata a actualidade.
Obxectivos e competencias asociados	<p>Obxectivos específicos: a), b), c), d)</p> <p>Competencias específicas: 1a., 1b., 2a., 2b., 3a., 3b.</p>
Recursos empregados	Materiais deseñados polo alumnado.
ACTIVIDADE 7	
Descrición da actividade	Debate sobre a escritura da historia do reino medieval de Galicia. A actividade levarase a cabo na aula habitual ao longo dunha sesión de 50 min.
Contidos traballados	<ol style="list-style-type: none"> 1. A historiografía do reino medieval de Galicia nos séculos XVI-XVIII. 2. A historiografía do reino medieval de Galicia no Romanticismo. 3. A historiografía do reino medieval de Galicia dende a Restauración ata a Transición española. 4. A historiografía do reino medieval de Galicia dende a Transición ata a actualidade.
Obxectivos e competencias asociados	<p>Obxectivos específicos: a), b), c), d)</p> <p>Competencias específicas: 1a., 1b., 2a., 2b., 3a., 3b.</p>
Recursos empregados	Presentación de PowerPoint elaborada polo profesor a partir dunha selección de materiais da páxina web: www.historiadoreino.gal

ACTIVIDADE 8	
Descrición da actividade	<p>Elaboración individual dun ensaio final, dun máximo dunha folia de extensión, no que se desenvolva unha visión persoal acerca dos contidos estudados e presentados pola totalidade dos grupos de traballo. Esta actividade levarase a cabo como traballo doméstico.</p> <p>As preguntas guía son, neste caso, as seguintes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Que diferenzas e similitudes atopas entre as diferentes historiografías do reino medieval de Galicia? • Como inflúen os contextos na escritura de historia do reino medieval de Galicia? • Que autores che chamaron máis a atención? Por que?
Contidos traballados	<ol style="list-style-type: none"> 1. A historiografía do reino medieval de Galicia nos séculos XVI-XVIII. 2. A historiografía do reino medieval de Galicia no Romanticismo. 3. A historiografía do reino medieval de Galicia dende a Restauración ata a Transición española. 4. A historiografía do reino medieval de Galicia dende a Transición ata a actualidade.
Obxectivos e competencias asociados	<p>Obxectivos específicos: a), b), c), d)</p> <p>Competencias específicas: 1a., 1b., 2a., 2b., 3a., 3b.</p>
Recursos empregados	Non definidos.

AVALIACIÓN

Recóllense, en primeiro lugar, os criterios de avaliación e os estándares de aprendizaxe asociados aos bloques de contidos traballados na Unidade, tal e como se expoñen no Decreto 86/2015:

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<p>B1.1. Coñecer e utilizar adecuadamente as técnicas básicas de investigación en ciencias sociais, como seleccionar a información relevante en fontes diversas primarias (históricas) e secundarias (historiográficas) en bibliotecas, internet, etc., e analizala criticamente no marco das explicacións actuais sobre o pasado colectivo e a conformación da identidade xeográfica e histórica galega, utilizando con rigor o vocabulario específico da materia.</p>	<p>B1.1.1. Selecciona, analiza e utiliza a información que achega a documentación xeográfica e histórica de diversa natureza, e manexa as tecnoloxías da información e da comunicación.</p> <p>B1.1.2. Formula explicacións razoadas e críticas da evolución xeográfica e histórica de Galicia, comunicadas oralmente e por escrito, que demostren as súas capacidades para chegar a sínteses e conclusións relevantes, alcanzando o desenvolvemento da conciencia para a preservación do patrimonio cultural e da paisaxe galega.</p>
<p>B4.3. Procurar información sobre a monarquía sueva, o seu ámbito territorial e a súa organización, e explicar as circunstancias que a levaron a verse dominada polos visigodos.</p>	<p>B4.3.1. Resume as características do reino dos suevos canto a organización política, modo de vida, crenzas e polaridade social.</p>
<p>B4.4. Analizar os fundamentos xeopolíticos da mudante estrutura dos reinos peninsulares en permanente dialéctica con Al-Andalus e o papel representado polo territorio galego. Entender a evolución dos tempos medievais cara ao restablecemento das producións artesanais e os intercambios comerciais, baixo os parámetros dunha sociedade fundamentalmente estamental, valorando a importancia cardinal do camiño de Santiago.</p>	<p>B4.4.1. Explica a evolución política dos reinos peninsulares e o papel representado polo territorio de Galicia nese proceso.</p> <p>B4.4.2. Comenta a evolución económica da Galicia medieval posta en relación coa súa estrutura social.</p> <p>B4.4.3. Elabora un traballo que explica a transcendencia do camiño de Santiago na Idade Media europea, sinalando os diferentes camiños a Compostela e as principais poboacións que atravesan.</p>

A continuación, móstranse as rúbricas mediante as que se valorarán as dúas actividades avaliadas da Unidade. A primeira delas corresponde ao proxecto de traballo, que recibirá unha nota grupal. A segunda, pola súa parte, corresponde ao ensaio final, que será cualificado de xeito individual.

CATEGORÍA	Moi ben (9-10)	Ben (7-8)	Regular (5-6)	Mal (< 5)
Capacidade analítica e conceptual	Manexan con soltura os conceptos estudados e son capaces de chegar a conclusións interesantes e ben fundamentadas	Comprenden os conceptos estudados e son capaces de chegar a algunha conclusión de valor	Entenden o sentido da actividade, pero presentan certa confusión conceptual e non son capaces de chegar a conclusións de valor	Non entenden o sentido da actividade, presentan unha clara confusión conceptual e non son capaces de chegar a ningunha conclusión significativa
Profundidade da investigación	O proceso de investigación foi constante e exhaustivo; os alumnos presentan unha gran variedade de exemplos e son capaces de explicalos con claridade	O proceso de investigación foi continuado e bastante completo; os alumnos presentan un número adecuado de exemplos e son capaces de explicalos con solvencia	O proceso de investigación foi parcial e incompleto; os alumnos presentan poucos exemplos, pero son capaces de explicalos con certa solvencia	O proceso de investigación foi totalmente superficial; os alumnos non presentan exemplos significativos
Calidade expositiva	O material presentado é orixinal e de calidade; os alumnos expoñen o resultado das súas investigacións con claridade e soltura	O material presentado é adecuado, aínda se non é especialmente orixinal; os alumnos expoñen os resultados das súas investigacións con certa claridade e soltura	O material presentado cumpre cos mínimos esixibles no nivel correspondente; os alumnos expoñen os resultados das súas investigacións con certa solvencia, se ben por momentos de xeito confuso ou desordenado	O material presentado non cumpre cos mínimos esixibles no nivel correspondente; os alumnos expoñen os resultados das súas investigacións con desinterese e/ou falta de seriedade

CATEGORÍA	Moi ben (9-10)	Ben (7-8)	Regular (5-6)	Mal (< 5)
Capacidade analítica e conceptual	Manexa con soltura os conceptos estudados e é capaz de aplicalos tanto ao pasado como ao presente de xeito adecuado	Comprende os conceptos estudados e é capaz de establecer algunha relación entre o pasado e o presente	Entende o sentido da actividade, pero presenta certa confusión conceptual e mostra dificultades para establecer relacións significativas entre o pasado e o presente	Non entende o sentido da actividade, presenta unha clara confusión conceptual e non establece ningún tipo de relación entre o pasado e o presente
Profundidade da investigación	Menciona unha certa variedade tanto de casos estudados como de exemplos propios e é capaz de explicalos con claridade	Menciona tanto algún caso estudado como algún exemplo propio e é capaz de explicalos con solvencia	Menciona e explica un ou varios casos estudados, pero é incapaz de atopar exemplos propios minimamente significativos	Non menciona ningún caso estudado nin tampouco ningún exemplo propio minimamente significativo
Calidade expositiva	A redacción é clara e non presenta erros significativos; o/a alumno/a demostra un bo nivel argumental	A redacción é clara, pero presenta algúns erros significativos; o/a alumno/a demostra un nivel argumental aceptable	A redacción é, por momentos, confusa, e presenta varios erros significativos; o/a alumno/a demostra un nivel argumental aceptable	A redacción é totalmente confusa e presenta numerosos erros significativos; o/a alumno/a demostra un nivel argumental deficiente

A nota total de cada unha das actividades será a media dos valores asignados ás diferentes categorías contempladas. A cualificación final do alumnado será o resultado da suma ponderada da ambas as dúas notas, representando a primeira (a correspondente aos proxectos de traballo) un 60% do total e a segunda (a correspondente ao ensaio individual) un 40%.